

Bobergsvattenkraftverk söder om Falkenberg i vinterskrud. En vacker plats väl värd att besöka. Sväng av E6:an och kör mot Skrea. Sväng vänster vid skylten Boberg.

Bråda dagar i Halland

Det är bråda dagar för ägarna till vattenkraftverk i Halland. Redan 2022 ska fler vattenkraftverk i Halland upp i rätten för att få ett modernt miljötillstånd.

I Suseån, som flyter mellan Halmstad och Falkenberg, har ägarna till samtliga vattenkraftverk i ån gått samman och tagit in en gemensam offert för miljöprövning som bland annat omfattar nya fiskvägar.

För Suseåns del gäller september 2022, som ansökan senast skall skickas in till Mark- och miljödomstolen i Vänersborg.

Innan dess ska samverkan ha skett mellan vattenkraftsägarna, Länsstyrelsen i Halland, Vattenkraftens Miljöfond och berörda kommuner.

Nästa steg är att en ansökan lämnas in till Mark- och miljödomstolen. En ansökan är så omfattande att den enskilda ägaren inte klarar det på egen hand utan det krävs oftast ett konsultarbete.

Ett vattendrag som ska miljöprövas är Suseån som rinner ut söder om Falkenberg. I Suseån finns sex olika vattenkraftverk med fem ägare, varav fem vattenkraftverk ska miljöprövas.

Det sjätte verket ägs av Berte Qvarn AB som redan har ett modernt miljötillstånd för ett nytt kraftverk som ska byggas 2021 - 2022. (se intilliggande text).

– Hittills har samarbetet mellan kraft-

verksägarna i Suseån och Länsstyrelsen gått bra, vi saknar dock en del bakgrunds-material som vi blivit lovade. Ett samverkansmöte i november och besök av Länsstyrelsen vid samtliga kraftverk är nu avklarat, berättar Lars-Åke Östergren, delägare i Susedalens Kraft AB, ägare av vattenkraftverken i Boberg och Semb.

För ett tag sedan gick ägarna ut med en gemensam offertförfrågan för att miljöanpassa sina vattenkraftverk.

Genom att gå samman blir arbetet mer rationellt både för domstolen och konsulternas arbete då det finns en del gemensamma förutsättningar för alla vattenkraftsägarna i ån.

Tre offerter

För att få ersättning av Vattenkraftens Miljöfond krävs minst två men helst tre prisofferter per kraftverk.

– Vi skickade ut offertförfrågan till tre konsultföretag och fick in fastpris från två av dem. Miljöfonden godkände två fastprisofferter.

– Det bud vi fastnade för kom från konsultföretaget Sea2source AB. Det företaget har tidigare anlagt fiskvägar i Suseåns närhet vid den halländska ån – Rolfsån (se artikel sidorna 8-11).

Sea2source har drygt ett år på sig att ar-

Lars-Åke Östergren, delägare i två av vattenkraftverken i Suseån, har samordnat arbetet mellan de olika ägarna.

beta fram ett underlag som domstolen ska ta ställning till.

– Det finns idag tekniska fiskvägar (typ kammarrappor) vid tre av kraftverken, vid Berte Qvarns nyprövning 2018 blev det omlöp/inlöp som blev accepterat. Omprövningarna omfattar även fiskvänligt intags-galler och flyktöppningar i gallret.

Konsultföretaget skall senast september 2022 skicka in ansökan angående omprövning till Mark- och miljödomstolen, därefter blir det kallat till huvudförhandlingar lokalt med syn på plats vid respektive kraftverk.

I konsultuppdraget ingår att ta fram kompletta ansökningshandlingar avseende omprövning/eventuellt nyprövning av vattenverksamheten. Handlingarna ska inkludera teknisk beskrivning av nuvarande och blivande förhållanden inklusive ritningar. Projekteringen skall ske i samarbete med respektive verksamhetsutövare samt med Länsstyrelsen i Hallands län. Inför prövningar ska också ett antal samverkansmöten hållas, detta leds av Länsstyrelsen.

Åtgärder och minimiavtappning

När domen vunnit laga kraft, återstår att ta in prisofferter från två till tre entreprenörer som skall utföra de fysiska åtgärderna. Dessa åtgärder finansieras med 85% av Vattenkraftens Miljöfond. Med stor sannolikhet får man spilla en hel del vatten till gagn för fiskvandringen (11,7% i mindre vattendrag). Det inkomstbortfallet som uppstår, finansieras till viss del av Miljöfonden med ett engångsbelopp.

– Vår förhoppning är att vattnet får fortsätta att strömma genom turbinerna och producera förnybar el till elområde 4, detta för att slippa ”importera” från norra Sverige, avslutar Lars-Åke Östergren. ■

Modernt miljötillstånd genomförs i fem steg

- Samverkan mellan ägare, Länsstyrelsen och Vattenkraftens Miljöfond
- Ansökan till den regionala Mark- och miljödomstolen
- Prövning av rätten enligt miljöbalken
- Dom, eventuellt med nya villkor
- Eventuellt ombyggnationer och tekniska åtgärder

Vattenkraft i Suseån ger havredryck

Målet för Berte Qvarn är att på årsbasis bli självförsörjande på el från vattenkraft och solel.

Visst finns det framtidstro inom småskalig vattenkraft. I Slöinge ska Sveriges äldsta familjeföretag, Berte Qvarn AB, satsa ca 25 miljoner kronor i ett nytt vattenkraftverk i Suseån.

Vattenfallet utanför kvarnen har utnyttjats i århundraden för att mala säd. Redan 1569 ska ättlingar till dagens ägare, familjen Stenström, malt säd från det bördiga jordbruksområdet mellan Falkenberg och Halmstad.

Det lär man fortsätta att göra för just nu startar man upp en helt ny havrekvarn en investering på ca 150 miljoner kronor. Sedan tidigare maler man vete och råg och nu kommer det bli även havre som bland annat ska säljas till havredrycksföretaget Oatly.

Den befintliga äldre turbinen på 160 kW har nått sin tekniska livslängd, den utnyttjar dock inte hela vattenflödet så det finns potential till att öka produktionen från dagens ca 1 GWh per år till ca 2,3 GWh.

Målet är att företagets samtliga kvarnar ska på årsbasis bli självförsörjda på förnybar el. För att klara det kan även tillskott krävas från solceller.

2018 fick Berte Qvarn ett modernt miljötillstånd efter nyprövning. Företaget hade tidigare en vattendom från 1940, men eftersom det nya kraftverket ska anläggas 150 meter nedanför det befintliga var man tvingad att söka nytt tillstånd.

Detta visade sig inte vara helt lätt, 2012 startade projekteringen och 2018 blev tillståndet klart i Mark- och miljödomstolen.

Under 2021 kommer en ny fiskväg (omlöp/inlöp) att anläggas. Därefter ska byggnadsarbetena med nya stationen utföras nästa år.

År 2022 beräknas den nya stationen fasas in på elnätet.

I företagsgruppen ingår också SIA Glass som i pandemitider lär ha haft ett rekordår med stor glassförsäljning. Företagen är belägna i Slöinge, ett jordbruksdistrikt, längs med E6:an mellan Halmstad och Falkenberg. ■

Staffan Bengtsson